Ilmastokestävä Eurooppa – Uusi EU:n strategia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi

Ympäristövaliokunnan kuuleminen

7.5.2021

Ilmastonmuutos on jo käynnissä

- Päästöjen pysäyttäminen ei enää estä muutoksen haitallisia vaikutuksia
- Äärimmäiset ilmasto- ja sääilmiöt yleistyvät ja voimistuvat, taloudelliset menetykset kasvussa
  - nyt 12 miljardia €/vuosi EU:ssa
  - 3°C lämpenemisen myötä vähintään 170 miljardia €/vuosi
- Ilmastonmuutoksella kauaskantoisia vaikutuksia EU:ssa ja ulkopuolella
- Tarve selviytyä kasvaa tulevaisuudessa
- Ennakkoon varautumisen merkitys korostuu
- Sopeutumisen kasvava merkitys tunnustettu maailmanlaajuisesti

Tavoitteena ilmastokestävä unioni

”vuonna 2050 EU on ilmastokestävä yhteiskunta, joka on täysin sopeutunut ilmastonmuutoksen vaikutuksiin”

- EU:n vihreän kehityksen ohjelma – kasvustrategia; vihreä siirtymä on mahdollisuus ja toimimatta jättäminen aiheuttaa valtavat kustannukset
- Eurooppa tehostaa ilmastohaasteeseen vastaamista
  - Strategian lisäksi eurooppalainen ilmastolaki luo perustaa sopeutumisen tavoitetason ja politiikkajohdonmukaisuuden tehostamiselle
- Jäsenvaltiot tärkeimpiä täytäntöönpanokumppaneita; vaikutusarvioinnin mukaan EU tason tukea lisättävä
- Koskee kaikkia hallintotasoja ja yhteiskuntaa laajasti

Tavoitteet edistävät sopeutumista laaja-alaisesti

Älykkäämpää sopeutumista: tietämyksen lisääminen ja epävarmuuden hallinta

Systeemisempää sopeutumista: politiikan kehittäminen kaikilla tasoilla ja aloilla

Nopeampaa sopeutumista kautta linjan

Kansainvälisen ilmastokestävyyden edistäminen

Älykkäämpää sopeutumista: tietämyksen lisääminen ja epävarmuuden hallinta

- Kurotaan umpeen tietoaukkoja
- Parannetaan riskejä ja menetyksiä koskevaa tietoa (ml. tiedon saatavuus)
- Kehitetään Climate-ADAPT ilmastotietoportaalia

Systeemisempää sopeutumista: politiikan kehittäminen kaikilla tasoilla ja aloilla

- Parannetaan sopeutumisstrategioita ja -suunnitelmia
- Edistetään paikallista sopeutumista ja sopeutumiskyvyn oikeudenmukaisuutta
- Sisällytetään ilmastokestävyys makrotalouden ja julkisen talouden politiikkaan
- Edistetään luontopohjaisia ratkaisuja

Nopeampaa sopeutumista kautta linjan

- Vauhditetaan sopeutumisratkaisujen käyttöönottoa
- Vähennetään infrastruktuurin ilmastoriskejä ja katastrofiriskejä
- Poistetaan ilmastonsuojeluvaje (vakuuttamattomat vahingot)
- Varmistetaan makean veden saatavuus ja kestävyys

Kansainvälisen ilmastokestävyyden edistäminen

- Lisätään tukea kv. ilmastokestävyydelle ja kumppanimaiden valmiuksien kehittämiselle
- Lisätään kv. ilmastorahoitusta ilmastokestävyyden parantamiseen
- Vahvistetaan sitoumusta ilmastonmuutoksen torjuntaan ja tietojenvaihtoa sopeutumistoimista

Suomen kannalta olennaisia näkökulmia mm.

- Olosuhteet ja ilmastonmuutoksen vaikutukset vaihtelevat maittain ja alueittain
  - pohjoiset alueet lämpenevät 2-3 kertaa keskiarvoja nopeammin
- Käytännön sopeutumistoimet tulee jatkossakin määrittää kansallisista lähtökohdista käsin
- Ilmastokestävyyden integrointi kattavasti eri politiikkoihin vahvistaa yhteiskunnan kykyä sopeutua ja varautua muutoksiin systeemisesti
- Toimeenpanossa olennaista on tiivis ja laaja yhteistyö
  - EU:n ja jäsenmaiden välillä
  - Myös hallinnon ulkopuolisten sidosryhmien merkitys korostuu

Käsittely EU-tasolla

- Keskustelut ympäristöneuvostossa 18.3. ja epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa 23.4. (teemana vesi ja kuivuus)
- Päätelmäluonnosten työstö neuvoston ympäristötyöryhmässä
  - Päätelmäluonnoksen ensimmäiset versiot käsitelty 30.3. ja 26.4.
  - Seuraavat työryhmäkäsittelyt 10.5. ja 21.5.
- Päätelmät hyväksyttäviksi 10.6. ympäristöneuvostossa
- Parlamentissa käsittely ENVI-valiokunnassa
- Toimeenpano ml. uudet aloitteet (osa jo käynnissä)

Kansallisessa toimeenpanossa huomioitavaa

- Sopeutuminen koskee hyvin laajasti lähes koko yhteiskuntaa; edellyttää laajaa valmistelua, vastuunjakoa ja yhteistyötä
- MMM koordinoi; sopeutumisen seurantaryhmässä laaja virkamieskokoonpano
  - E-kirje eduskunnalle 16.4.
  - Komission ehdottamien aloitteiden seuranta ja vaikuttaminen
- Toimeenpano, toimeenpano, toimeenpano
- Kytkentä kansallisen sopeutumissuunnitelman päivitykseen 2021-2022